

Struzik, Adam

Mazowsze zmienia się dla wszystkich : nasze priorytety rozwoju

Mazowsze. Studia Regionalne 8, 109-113

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Relacja z konferencji

23 marca 2011 roku w Warszawie odbyła się konferencja *Wspólne budowanie przyszłości Mazowsza*, zorganizowana przez Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, w ramach projektu *Trendy rozwojowe Mazowsza*.

Głównym celem konferencji było przedstawienie wyzwań i problemów stojących przed samorządem regionu i samorządami gmin Mazowsza u progu nowej dekady. Konferencja była też okazją do zaproszenia do współpracy na rzecz rozwoju regionu, które skierowane było przez Marszałka Województwa Mazowieckiego do nowo wybranych władz samorządów lokalnych.

W konferencji wzięło udział ponad 200 uczestników. Wśród nich znaleźli się posłowie i senatorowie z regionu Mazowsza, przedstawiciele gmin i powiatów województwa mazowieckiego, zespołów realizujących badania w ramach projektu *Trendy rozwojowe Mazowsza*, członkowie Rady Naukowej projektu, przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych oraz Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego w Warszawie.

WYSTĄPIENIA

Mazowsze zmienia się dla wszystkich. Nasze priorytety rozwoju **Marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik**

Na wstępie, zwracając się do przedstawicieli samorządów lokalnych, powołanych w niedawnym czasie na nową kadencję, Marszałek Województwa Mazowieckiego Adam Struzik podkreślił rolę pracy na rzecz budowania wspólnoty samorządów w województwie mazowieckim oraz wagę współdziałania w celu zapewnienia zrównoważonego i harmonijnego rozwoju całego regionu. Współdziałanie wymaga głębokiego zrozumienia potrzeby współpracy. Jest ona niezbędna, by w świadomy sposób dokonywać wyboru skutecznego modelu realizacji projektów i dystrybucji środków. Podejmowane dzisiaj decyzje dotyczące alokacji środków i wyboru priorytetów przynosić będą rezultaty za kilka lub kilkadziesiąt lat. W sytuacji ograniczonych środków i różnicowań rozwojowych podejmowanie decyzji wiąże się najczęściej z wyborem pomiędzy spełnianiem roszczeń społeczności lokalnych a inwestowaniem w długookresowy rozwój regionu czy gminy. Od racjonalnego uwzględnienia roszczeń oraz przemyślanego sposobu tworzenia szans zależy, czy Mazowsze będzie podążać drogą perspektywicznego rozwoju.

Dla osiągnięcia sukcesów i realizacji szans w całym regionie niezbędne są: zrozumienie, zaufanie, zdolność do współpracy, wspólne spojrzenie na przyszłe decyzje strategiczne. W tym kontekście konieczne jest budowanie kapitału społecznego, który powinien stanowić podstawę tworzenia przyszłych przewag konkurencyjnych.

W swojej wypowiedzi marszałek Adam Struzik kilkakrotnie przywołał dane, według których województwo mazowieckie to aktualnie region o najwyższym poziomie rozwoju

społeczno-gospodarczego w Polsce. Na tle innych województw Mazowsze wyróżnia bardzo wysokie tempo wzrostu gospodarczego i wysoki wskaźnik zatrudnienia ludności. Z każdym rokiem zmniejsza się także zagrożenie ubóstwem. Nie można jednak zapominać, że Mazowsze jest równocześnie województwem o największych zróżnicowaniach wewnętrznych. Mimo liczby podejmowanych działań, poziom rozwoju najuboższych subregionów (ostrołęcko-siedleckiego i radomskiego) jest porównywalny z poziomem rozwoju województw tzw. ściany wschodniej. W tworzeniu wartości dodanej brutto tych subregionów wciąż wysoka część przypada rolnictwu, a stosunkowo niewielki udział zajmują usługi rynkowe. Konsekwencją tej sytuacji jest stale utrzymująca się wysoka stopa bezrobocia w obszarach pozametropolitalnych. Zmiany strukturalne w gospodarce tych subregionów dokonują się bardzo powoli, pomimo intensyfikacji inwestycji współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej w lokalnych gospodarkach.

Marszałek przypomniał zgromadzonym, że obecnie toczy się dyskusja na temat kształtu polityki spójności na lata 2014-2020. Polityka ta dostarczy narzędzi i ram inwestycyjnych, niezbędnych do realizacji strategii *Europa 2020*. Zgodnie z tym dokumentem, Unia Europejska wyznaczyła cele w pięciu podstawowych dziedzinach, które powinny być osiągnięte do roku 2020:

1. Zatrudnienie – pracę powinno mieć 75% ludności w wieku 20-64 lata.
2. Innowacje – środki publiczne i prywatne inwestowane w badania i rozwój powinny stanowić 3% unijnego PKB.
3. Zmiany klimatu – należy ograniczyć emisję gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z roku 1990, co najmniej 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%.
4. Edukacja – odsetek osób przedwcześnie kończących naukę powinien spaść poniżej 10%, a co najmniej 40% społeczeństwa w wieku 30-34 lata powinno uzyskać wykształcenie wyższe.
5. Ograniczanie ubóstwa – należy zmniejszyć liczbę ludzi ubogich przez działania chroniące przed ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, o co najmniej 20 mln osób.

Cele te określają przyszłą kondycję Unii Europejskiej pod względem najważniejszych cech w roku 2020. Aby zapewnić w każdym regionie i państwie członkowskim lepsze wyniki polityki spójności w przyszłym okresie programowania, w ramach jednego programu operacyjnego wyznaczana będzie ograniczona liczba celów do realizacji. Mają one sprzyjać zrównoważonemu rozwojowi i integracji społecznej w regionie. *Piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej* dowodzi, że cele strategii *Europa 2020* mogą być osiągnięte tylko poprzez równoczesne silne uczestnictwo administracji narodowych i regionalnych. Różnorodność regionów Unii Europejskiej, objawiająca się w odmiennych cechach, możliwościach i potrzebach, wymaga większego ukierunkowania terytorialnego. Oznacza to potrzebę opracowania polityk w regionach, w odniesieniu do ich uwarunkowań i przyznania stosownych środków na ich realizację. Takie podejście zapewni wdrażanie polityki spójności także w wymiarze terytorialnym, polegające na dodaniu do celów spójności gospodarczej i społecznej równorzędnego celu spójności terytorialnej.

W prezentacji zwrócono uwagę na fakt, iż możliwość realizacji wielu zamierzeń w województwie mazowieckim będzie zależeć właśnie od kształtu polityki spójności w następnym okresie programowania. Wiąże się to bowiem z dostępnością środków unijnych dla regionu. Mazowsze przekroczyło próg 75% unijnego PKB, przez co po 2013 roku może nie zostać zaliczone do regionów najuboższych w Unii Europejskiej, a tym samym może otrzymać znacznie mniejsze środki pomocowe.

Przypomniano także, że władze województwa podjęły wiele działań, aby uniknąć sytuacji wykluczenia Mazowsza ze wsparcia w ramach Celu I. *Konwergencja* w przyszłym okresie programowania. W ubiegłym roku szukano rozwiązania tego problemu poprzez zmiany zakresu przestrzennego regionów statystycznych NUTS-2. Przy założeniu, że zachowane byłyby dotychczasowe cele i berlińska metoda redystrybucji środków pomocowych, rozwiązaniem korzystnym dla województwa mazowieckiego mógłby być podział na 2 regiony statystyczne: (1) obejmujący Warszawę i (2) pozostałą część województwa. W takiej sytuacji Warszawa zostałaby objęta Celem II. *Konkurencyjność*, zaś pozostała część regionu Celem I. *Konwergencja*. Decyzja taka została zaakceptowana uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego. Mimo interwencji władz regionu w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego, resort do końca 2010 roku, czyli w terminie nadsyłania proponowanych zmian jednostek statystycznych Unii Europejskiej, nie przesłał do Komisji Europejskiej propozycji podziału województwa mazowieckiego na 2 jednostki statystyczne NUTS-2.

– Zaniechania ze strony ministerstwa spowodowały, że obecnie Samorząd Województwa Mazowieckiego musi walczyć o zakwalifikowanie Mazowsza do grupy tzw. regionów przejściowych, do których mogłyby być zaliczone regiony z PKB per capita wynoszącym 75-90% średniej UE – mówił Adam Struzik. – W sytuacji podobnej do Mazowsza znalazły się niektóre regiony w Niemczech, we Włoszech i Hiszpanii. Mazowsze dąży do tego, aby wielkość unijnego dofinansowania i cele, na które mogłyby być przeznaczone te środki były jak najbardziej podobne do obecnych priorytetów regionu. Ogromną szansą ku temu jest przewodnictwo Polski w pracach Rady Unii Europejskiej w drugiej połowie 2011 roku – kontynuował marszałek.

Według marszałka Adama Struzika, przewodnictwo w UE jest dla Polski impulsem do pozostawienia po sobie trwałego śladu, podjęcia kluczowych decyzji i inicjatyw, które mogłyby przynieść korzyści w przyszłości. Zakres tematów, które są podejmowane podczas prezydencji jest bardzo szeroki, jednak dla Samorządu Województwa Mazowieckiego najważniejsza jest kwestia polityki spójności Unii Europejskiej. Jeśli Mazowsze znajdzie się w grupie tzw. regionów przejściowych, aktywność władz naszego województwa skoncentruje się na tworzeniu propozycji budżetowych. Wstępne ustalenia zakładają, że dla regionów przejściowych mogłyby być kontynuowane finansowanie zarówno z Celu I. *Konwergencja*, jak i Celu II. *Konkurencyjność*. Szczegółowe rozwiązania dotyczące funduszy strukturalnych zostaną ustalone po przyjęciu założeń budżetu na lata 2014-2020. Dla naszego państwa kluczowe znaczenie ma wykorzystanie polskiego przewodnictwa podczas negocjacji budżetu Unii Europejskiej. Poprzednio, w 2005 roku, gdy uzgadniano obecną perspektywę finansową, a środki przeznaczone były na wsparcie najbiedniejszych regionów, Polska, w tym również województwo mazowieckie, mogła wiele skorzystać. Jednak w obecnej polityce

w Europie, w dobie kryzysu gospodarczego, bardziej liczą się interesy narodowe, a w mniejszym stopniu sprawy budżetu wspólnotowego.

Marszałek zaznaczył przy tym, że Samorząd Województwa Mazowieckiego podziela stanowisko Rządu RP w sprawie przyszłości polityki spójności z 18 sierpnia 2010 roku, dotyczące regionów przejściowych. Mówi ono, że poziom wsparcia tych regionów nie powinien znacząco odbiegać od tego, które otrzymałyby będąc w Celu I, aby umożliwić kontynuację działań pro wzrostowych w regionie. Faktyczny podział środków nastąpi jednak najwcześniej dopiero w 2013 roku, w ostatniej fazie negocjacji budżetowych.

Ostatnią część swojej wypowiedzi marszałek Adam Struzik poświęcił omówieniu aktualnych potrzeb samorządów lokalnych, w celu określenia priorytetów rozwoju regionu w przyszłym okresie programowania Unii Europejskiej, jak również na potrzeby przyszłej aktualizacji *Strategii Rozwoju i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*. Marszałek zwrócił się na początku 2011 roku do wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w regionie z prośbą o wskazanie zadań najważniejszych i najpilniejszych dla rozwoju gmin, powiatów oraz województwa mazowieckiego. Wyniki ankietyzacji wskazują, że największe braki dotyczą infrastruktury drogowej, transportu publicznego, gospodarki wodno-kanalizacyjnej, ochrony zdrowia, oświaty i zapobiegania zagrożeniom środowiska.

Marszałek Adam Struzik w swojej wypowiedzi zapewnił, że dla władz Mazowsza aktualnie najważniejszym priorytetem jest kontynuowanie rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej regionu. Sprawny system infrastrukturalny przyczyni się do poprawy warunków życia, lepszej dostępności obszarów oraz zwiększenia inwestycji. Jako przykład rozbudowy infrastruktury marszałek przywołał budowę regionalnego portu lotniczego w Modlinie. Aby zapewnić wzrost popytu w regionie, port ten musi być powiązany i mieć zaznaczoną rolę w europejskich korytarzach transportowych, w relacjach wschód – zachód oraz północ – południe, jak również poza granicami Unii Europejskiej. Ponadto w regionie trwają stałe prace w zakresie rozwoju transportu drogowego i kolejowego. Budowane są odcinki drogowe najbardziej istotne dla systemu transportowego i najbardziej efektywne ekonomicznie. W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013 na terenie powiatów i gmin Mazowsza realizowanych jest około 190 projektów drogowych, chociaż wyniki ankiet udowodniły, że mimo tego skala w tym obszarze jest ogromna. Stale prowadzone są też inwestycje w infrastrukturę regionalnych spółek kolejowych, tj.: Kolei Mazowieckich i Warszawskiej Kolei Dojazdowej, służące poprawie jakości i dostępności transportu kolejowego na Mazowszu.

Jedną z ważniejszych wskazanych inwestycji jest projekt dostępu do Internetu szerokopasmowego. Rozwój sieci teleinformatycznych stanowi warunek niezbędny do budowania na Mazowszu społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy. Oprócz stworzenia stosownej infrastruktury, kluczowym zadaniem w celu likwidacji obszarów wykluczenia cyfrowego na Mazowszu jest przeprowadzenie szeroko zakrojonych akcji szkoleniowych wśród społeczeństwa oraz wśród małych i średnich przedsiębiorstw. Takie działania przewidziane zostały w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.

Realizacja niektórych projektów z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych została już rozpoczęta, m.in.: rozwój elektronicznej administracji, projekt integracji baz danych katastralnych, mapy zasadniczej i Bazy Danych Topograficznych oraz modernizacja usług publicznych świadczonych przez służbę geodezyjną i kartograficzną, stworzenie zintegrowanych baz wiedzy o Mazowszu czy też rozbudowa Mazowieckiego Systemu Informacji Bibliotecznej.

Marszałek Adam Struzik, przy okazji prezentowania przykładowych projektów, poinformował, że Samorząd Województwa Mazowieckiego jest instytucją zarządzającą 920 projektami wdrażanymi z RPO WM na łączną wartość 6,5 mld zł. W miarę posiadanych możliwości władze regionu szczególne wsparcie zamierzają kierować do samorządów słabszych ekonomicznie. Takie programy, jak np. realizowany w poprzednich latach Samorządowy Instrument Wsparcia Rozwoju Mazowsza, spotykają się z dużym zainteresowaniem.

W ramach ankietyzacji samorządy lokalne wskazały też inne pilne i ważne inwestycje do przeprowadzenia na obszarze ich gmin, powiatów oraz całego Mazowsza. Należą do nich inwestycje dotyczące rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy też zaangażowanie w inwestycje w gospodarkę wodną i ochronę przeciwpowodziową na terenach zalewowych. Samorządy wspólnie, na zasadach partnerstwa, powinny pilnie podjąć działania z zakresu regulacji rzek, budowy i modernizacji wałów przeciwpowodziowych i systemów melioracyjnych.

Marszałek podkreślił również, iż nie można zapominać o projektach z zakresu infrastruktury społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej. W celu poprawy poziomu wykształcenia i jakości kadr w regionie wsparcie będzie kierowane do państwowych szkół wyższych, jak i zawodowych, specjalnych, a także bibliotek pedagogicznych. Samorząd przewiduje kontynuację programów stypendialnych dla uczniów szczególnie uzdolnionych, dofinansowanie dodatkowych zajęć rozwijających kompetencje kadr. Doinwestowana będzie również baza sportowa przy szkołach. W zakresie rozwoju kompetencji kadr planowane są m.in. utworzenie Mazowieckiej Sieci Ośrodków Doradczo-Informacyjnych, wsparcie dla projektów z zakresu rozwoju przedsiębiorczości i podwyższania kwalifikacji zawodowych. Najważniejsze zadania w zakresie polityki zdrowotnej, planowane przez władze regionu, to kontynuacja przekształceń placówek ochrony zdrowia, modernizacja i rozbudowa obiektów szpitalnych, zakup sprzętu medycznego i budowa sieci informatycznej szpitali.

Marszałek Województwa Mazowieckiego wyraził też nadzieję, że zaistnieje możliwość przywrócenia do realizacji programów poprawiających bezpieczeństwo publiczne ludności, jak również programu ratowania zabytków kultury i dziedzictwa narodowego, przekształcenia i wyposażenia obiektów kulturalnych. Wielkość wsparcia finansowego obecnie i w latach następnych jest jednak uzależniona od dochodów województwa mazowieckiego i wysokości „janosikowego”.